

Debatindlæg bragt i Politiken, 3.11.17

Ny kold krig

Regeringen og dele af oppositionen er i denne tid i gang med at forhandle et forsvarsforlig på plads. Det har indtil videre afstedkommet dels en sandsynlig øgning af militæruddgifterne på knapt 13 milliarder over 6 år og dels en konfliktoptrappende retorik i forhold til Rusland. Rusland omtales som en stigende trussel, en aggressor, provokerende mm. Rusland har reageret på retorikken, som den opfatter som uvenlig og ukonstruktiv, og regeringen har reageret tilbage med "at det er noget klynk at pibe over."

Efter tilnærmelserne mellem Vesten og Rusland i årene efter Sovjetunionens sammenbrud, har der nu i en årrække været tegn på, at vi bevæger os hen imod koldkrigsretorik og oprustning. Parterne opfatter hinandens øvelser som provokerende, soldater udstationeres ved grænserne, spionage trives og retorikken skærpes hos begge parter.

Er det set med militærafskrækkelsesøjne nødvendigt at øge udgifterne så radikalt? Næppe. Natos militærbudget var i 2015 12 gange så stort som Ruslands, og Nato er i det hele taget stærkt militært overlegent. Ruslands BNP per indbygger ligger på niveau med Mexicos, hvorfor midlerne til oprustning trods alt er begrænsede.

Er det klogt? Næppe. Dels er oprustning dyr og midlerne kan i stedet med fordel bruges til at forbedre bl.a. ældre, udsatte og børns vilkår i Danmark samt mindske de fattigdomsproblemer, der leder til immigrationsstrømme fra Asien og Afrika til EU og Danmark. Det være sig i form af udviklingsbistand, retfærdige handelsaftaler mm. Dels ved vi fra konfliktforskningen angående konflikters eskalering (se fx F. Glassel samt R. Fisher og L. Keashly), at den omtalte retorik og oprustning efter al sandsynlighed vil lede til mere optrapning af konflikten.

Vi er allerede relativt højt oppe af konflikteskaleringstrappen. På trappens første to til tre trin stivner modstandernes positioner og tænkning, og deres retorik polariseres. Vi har længe befundet os i denne situation. Fortællingen i Vesten om russerne er bl.a., at de er irrationelle og aggressive. Fortællingerne om Vesten i Rusland er bl.a., at vi er imperialister, der konstant udvider Natos grænser tættere og tættere på Rusland. Vi forstår tydeligvis ikke hinanden og fokuserer kun på egne interesser, og ikke på det fælles behov for fredelig sameksistens som fundament for økonomisk udvikling mm.

Vi har også taget hul på de næste trin på trappen, der bl.a. indebærer, opgivelse af troen på at samtale med den anden part nytter noget, og at man angriber den anden part offentligt. Den ovennævnte retorik er eksempler på dette, lige som udtalelserne om at nu skal der handles (oprustes) for ellers stopper den anden part ikke, er det. Dermed står vi på dørtærsklen til de sidste og afgørende trin på eskaleringstrappen, der starter med trusler og ender i vold (under den kolde krig var det i form af stedfortræderkrige i Sydamerika, Afrika og Asien) og i værste fald et fælles styrt ned i en atomar afgrund. Ikke fordi vi ønsker det, men fordi vi har båret os uintelligent ad.

Regeringen taler om at gøre Danmark trygt. Men kold krig og oprustning giver alt andet end tryghed, som mange af os, der oplevede tiden før murens fald i 1989, kan huske. Lad os ikke igen presse hinanden ind i skyggen af en væbnet konflikt og truende atomkrig.

Hvilke eksempler er det i vores sameksistens med Rusland og tidligere Sovjetunionen, der får regeringen til at tro at oprustning får russerne til at stoppe IT-spionage og hacking, at de holder op med at være nervøse for at Nato spreder sig ind i deres interessesfære og dermed selv opruster og presser nabolande? Oprustning er ikke det kloge svar, men det farlige og dyre svar på de udfordringer vi står i i forholdet til vores store nabo.

Der er m.a.o. brug for at regeringen, EU, Nato og Rusland genoptager dialog, diplomati og konkrete tiltag, der knytter Rusland og EU og måske Nato tættere sammen i stedet for at grave grøfterne dybere og styrke fjendebillederne.